

Poština plačana pri
pošti 2325 Kidričevo

ALUMINIJ

I-2/2019 Časopis družbe Talum d.d. Kidričevo

Višanje dodane
vrednosti naših
proizvodov in
storitev
je ključno

Stran 4

Kako
inovativni
smo bili?

Stran 6

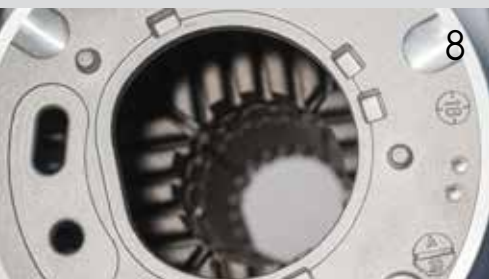
Mladi in izbira
poklica

Stran 12

ALUMINIJ

V tej številki

UVODNIK UPRAVE: Višanje dodane vrednosti naših proizvodov in storitev je ključno	4
STRATEŠKI RAZVOJ: Kako inovativni smo bili?	6
DIGITALIZACIJA: DMC - Data Matrix Code	8
TRAJNOST: Aluminijeva žindra	10
POSLOVNI DOGODKI: Okoljsko poročanje	11
BILI SMO ... Mladi in izbira poklica	12
SKOZI ČAS: Aluminij - kovina prihodnosti	15
INTERVJU: Pomemben je zadovoljen kupec	17
POSLOVNI DOGODKI: Uspešno četrto poslovno srečanje ABS Network	21
POSLOVNI DOGODKI: Srečanje kadrovskih študentov	22
LASTNA SKRB + TALUM = ZDRAVJE: Skrb zase naj bo na prvem mestu	23
POVEJ NA GLAS: Nepozabni utrinki pod pustno masko	24
AKTIV KRVODAJALCEV TALUM: Hvala vam!	25
KOLUMNA: Kako preživeti 2019?	26
KRIŽANKA	27

Naslovnica: Pixabay

Časopis družbe Talum. Naslov uredništva: Talum, d. d. Kidričevo, Tovarniška cesta 10, 2325 Kidričevo, telefon: 02 79 95 108, e-pošta: aleksandra.jelusic@talum.si.

Izhaja dvomesečno v nakladi 2300 izvodov.

Uredniški odbor: Aleksandra Jelušič, glavna urednica, Danica Hrnčič, Lilijana Ditrih in Mateja Hergula Knežević, članice, ter Gregor Jurko, član.

Jezikovni pregled: Darja Gabrovšek Homšak

Prelom: Aleksandra Jelušič

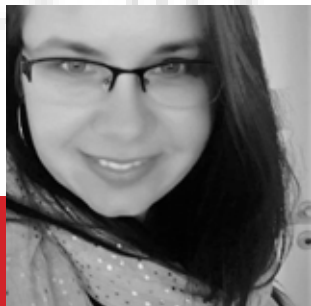
Priprava za tisk in tisk: Tiskarna Ekart, d. o. o.

Časopis Aluminij tiskamo na reciklirani papir. To je naš prispevek k trajnostnemu razvoju skupine Talum. Pri tej številki smo prihranili:

5752 L vode 386 kg lesa 732 kWh električne energije

Tako smo proizvedli: 57 kg manj CO₂ 238 kg manj odpadkov

www.cycluspaper.com/nl/eco-calculator

ALEKSANDRA JELUŠIČ,
glavna urednica

V novi preobleki

"Če spremeniš način,
kako gledaš na stvari,
se stvari, na katere
gledaš, spremenijo."
W. Dyer

Spoštovane bralke, spoštovani bralci!

Naše zasebno in poslovno delovanje je ves čas podvrženo večjim in manjšim spremembam. Če se spreminja okolje, potem se moramo spreminjati tudi mi sami, kajti le tako lahko delujemo. Sprememba je namreč nekaj, kar nam sprva poruši rutino, s prilagoditvijo, ki jo vnese-mo v svoje življenje, pa med noviteto in nami samimi znova vzpostavimo ravnovesje. Na veliko sprememb lahko vplivamo, so pa tudi takšne, ki se preprosto dogajajo, brez našega vpliva. Tako se na primer okoli nas ves čas spreminjajo letni časi, z njim se spreminja vreme, spreminja se naša starost, naš videz ... Marsikatero spremembo sploh ne opazimo, saj se dogajajo postopoma. Morda tudi ne opazimo, da se počasi spreminja naš življenjski slog. Če bi se na primer lahko zdaj v trenutku prestavili za 30 let v prihodnost, bi verjetno doživeli kulturni in tehnološki šok, saj bi bila sprememba za nas res velika. Ker pa se na srečo spremembe v našem prostoru dogajajo postopoma, se tudi mi brez prevelikih pretresov spreminjamo in prilagajamo.

Podobno je bilo tudi s časopisom Aluminij. Ideja, da bi časopis postal dvomesečnik in da bi ga prenovili v skladu z novimi smernicami o vizualni podobi, ki jim je podvrženo tudi časnikarstvo, je zorela kar nekaj časa, dokler naposled ni dozorela in prišlo je do odločitve in spremembe. Tako je pred vami osvežena podoba časopisa, s katerim vas bomo v prihodnosti nagovarjali.

Če smo bili v preteklosti navajeni predvsem enosmerne komunikacije, pa se nam v prihodnosti tudi na tem področju obetajo spremembe. Bralec namreč že dolgo ni zgolj sprejemnik sporočil in informacij, temveč jih želi tudi aktivno kreirati in nanje reagirati s povratno informacijo. Našim bralcem je možnost sokreiranja vsebin že ves čas omogočena, možnost povratne informacije pa bodo ponudili sodobni komunikacijski kanali, ki se danes še ne uporabljajo, v prihodnosti pa jih bomo vsekakor uporabljali tudi mi.

Če si še pred nekaj leti nismo znali predstavljati digitalnega časopisa, ki bi ga listali na računalniškem zaslonu, na telefonu ali bralniku, pa je to že nekaj časa naša realnost. Temu trendu je sledil tudi Aluminij, saj ga naši bralci lahko že nekaj časa prelistavajo tudi na računalniku.

S čim nas bo presenetila prihodnost, lahko samo slutimo, vsekakor pa bomo v uredništvu časopisa novitete na področju časnikarstva še naprej budno spremljali in se jim tudi kar se da ažurno prilagajali.

Želimo vam prijetno branje.

Višanje dodane vrednosti na- ših proizvodov in storitev je ključno

MARKO DROBNIČ,
predsednik uprave Taluma

FOTO: **STANKO KOZEL**

Vztrajnost in zavzetost sta nam v poslovnem letu 2018 pomagali pri hitrem odzivanju in prilagajanju na izredno dinamične in nepredvidljive razmere v aluminijiški industriji. Te lani niso bile posledica fizičnega trga, temveč drugih dejavnikov, na katere nimamo vpliva. Sredi leta so cene vhodnih surovin ekstremno narasle, soočali smo se tudi s pomanjkanjem surovin. Razmere, ki jih v panogi ne pomnimo, so bile predvsem posledica sprejetih odločitev in vplivov s Kitajske, iz ZDA in Rusije.

Skrbno in odgovorno do naše prihodnosti, pa tudi do skoraj 65-letne tradicije tovarne, smo v skupini Talum hitro odreagirali tam, kjer so bile razmere najbolj kritične – pri cenah surovin za proizvodnjo primarnega aluminija, predvsem glinice. Zmanjšali smo dobave in posledično prilagodili proizvodnjo v elektrolizi. Simulacije poslovanja ob različnem znižanju obsega proizvodnje v elektrolizi kažejo, da bo potrebna nadaljnja optimizacija proizvodnje.

Ob tem pa bo treba za dolgoročno vzdržnost proizvodnje v elektrolizi tudi na državni ravni vzpostaviti ustrezen mehanizem za kompenzacije indirektnih emisij toplogrednih plinov pri proizvodnji aluminija – mehanizem oziroma navodilo članicam Evropske unije, ki ga je opredelila Evropska komisija leta 2012 in ščiti proizvajalce aluminija kot energetsko intenzivno panogo pred rastjo stroškov emisijskih kuponov. Slovenija navedenega navodila v obdobju od leta 2012 pa do danes ni zmoгла prenesti v svoj pravni red, države, kjer je naša konkurenca, pač. Pri trenutni vrednosti emisijskih kuponov, ki so leta 2018 v povprečju znašali 15 EUR/t, Talum brez te kompenzacije izgublja 13 milijonov evrov letno. V sedanjih razmerah v panogi in na trgu elektrolize v Evropi brez upoštevanja tega navodila ne bodo mogle preživeti.

Našo občutljivost na surovinski del oziroma na dejavnike, ki vplivajo na proizvodnjo, ki je na začetnem delu vrednostne verige (cena surovin in energije, borzna cena aluminija), pa bomo lahko uspešno zmanjševali le z nadaljnimi strukturnimi spremembami, ki jih prinaša premik po vrednostni verigi bližje končnemu produktu. Z znanjem in odličnostjo, ki opredelujeta naše delo, smo že v minulem letu dokazali, da smo sposobni ustvarjati odlične izdelke z visoko dodano vrednostjo. Če k temu dodamo še ustvarjalnost in podjetnost vsakega posameznika v naši skupini, smo sposobni izzive okolja, v katerem delujemo, preoblikovati v priložnosti.

Ob vsem tem pa se je treba zavedati, da se bomo morali še hitreje prilagajati in spreminjati. Leto, ki je pred nami, bo leto konsolidacije in optimizacije organizacije poslovanja na trenutne razmere in okoliščine v panogi. Že po dobrem mesecu poslovanja v letu 2019 vidimo, da bo uresničitev zastavljenega plana velik izziv. To kaže na dejstvo, ki ga v zadnjem obdobju vedno znova in znova poudarjam: dinamika sprememb v panogi je zelo velika, predvidljivosti in stabilnosti ni, trg, od katerega smo odvisni, pa je neizprosni! Trenutno lahko ocenim, da bomo dosegali rast pri programih drogov, rondelic, ulitkov, uparjalnikov. Postopoma bomo zniževali obseg proizvodnje v elektrolizi na 75 odstotkov njene zmogljivosti in s takšnim obsegom začeli leto 2020. Obseg storitev in podpore v službah pa bo treba zmanjšati in prilagoditi trenutni povprečni dodani vrednosti naših proizvodov, saj jih naši proizvodi ne prenesajo toliko, kot jih v tem trenutku imamo. Temu dejstvu se letos in v letu 2020 ne bomo mogli izogniti.

Višanje dodane vrednosti portfelja naših proizvodov in storitev je torej ključna. To lahko udejanjimo le na dva načina: z nadaljnjim razvojem v smeri večje kompleksnosti naših izdelkov in storitev, s katerimi dosegamo višje prodajne cene, in hkrati z optimizacijo procesov in nižanjem stroškov, kar bomo dosegli s prilagoditvijo vsebine in obsega storitvenih in podpornih dejavnosti. Ponovno smo torej na preizkušnji. Kot že velikokrat. Glede na turbulence okrog nas bodo preizkušnje vse pogostejše.

STRATEŠKI RAZVOJ

Kako inovativni smo bili?

VESNA KOŠIR

FOTO: STANKO KOZEL, PIXABAY

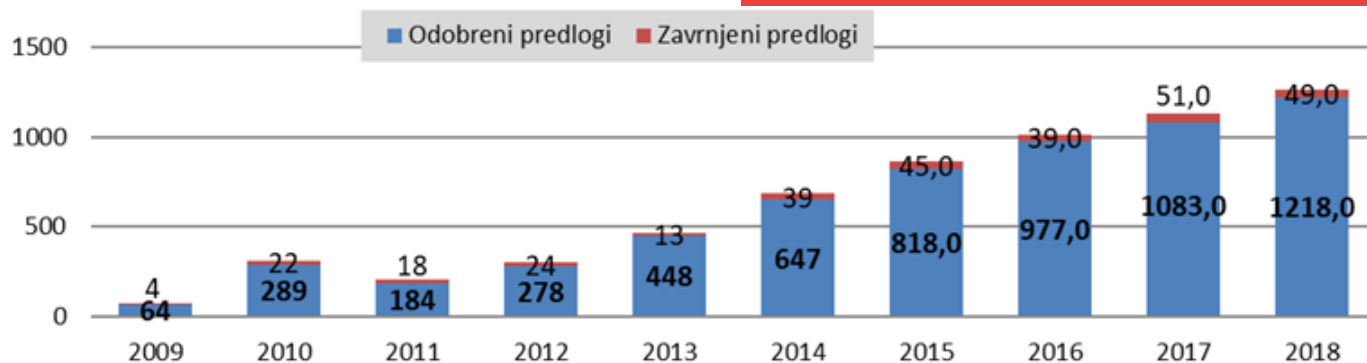
V letu 2018 smo prejeli 1267 inovacijskih predlogov, kar pomeni, da smo podali 133 predlogov več kot leto prej.

V procesih inoviranja je aktivno sodelovalo **27,5 odstotka zaposlenih**, kar pomeni, da se približujemo zadanemu cilju, da bi se v proces inoviranja vključevalo vsaj **30 odstotkov zaposlenih**. V obdobju od januarja do decembra 2018 je predloge podal **401 predlagatelj** (v enakem obdobju leto prej je bilo predlagateljev 365). Na ravni skupine smo v letu 2018 dosegli **0,87 predloga na zaposlenega**.

Si upaš?

V letu 2019 nadaljujemo z usmeritvami na področju inovativne dejavnosti, skladno s strategijo podjetja. Cilj za leto 2019 je en inovativni predlog na zaposlenega, po številu predlagateljev 30 odstotkov zaposlenih, ki bodo sodelovali v inovativni dejavnosti, ter pridobiti vsaj štiri tehnične izboljšave.

Na razpisu Štajerske gospodarske zbornice za podelitev priznanj inovacijam v podravski regiji za leto 2018 smo prejeli dve priznanji:

- **zlato priznanje** za inovacijski izziv Eco green Alu can avtorjev Borisa Šegule, Simona Strmška in mag. Gregorja Zečeviča,
- **srebrno priznanje** za inovacijo Integracija naprednih in-situ meritev pri proizvodnji primarnega aluminija avtorjev Harisa Salihagića Hrenka in Branka Jurška.

Za inovacijo Eco green Alu can smo prejeli posebno priznanje za potencialno inovacijo krožnega gospodarstva na Gospodarski zbornici Slovenije.

Akcija Upam si! 2018

V akciji smo zbrali **71 predlogov**, ki jih je podalo **53 predlagateljev**. Na dnevu inovativnosti smo podelili **tri nagrade za množično inoviranje** (za obdobje od avgusta 2017 do septembra 2018), **pet nagrad za predlagane ideje v akciji Upam si!** in **pet nagrad iz profesionalnega inoviranja oziroma nagrad tehničnih izboljšav**.

V letu 2018 smo obravnavali štiri tehnične izboljšave, in sicer:

1. PE Aluminij, predlog Dragana Švagana

Z U-profilom in ploščami do sanacije pokrovov komare, ki prinaša **25.182 evrov** povprečne letne gospodarske koristi.

2. PE Rondelice, predlog Borisa Šegule in Danila Lendera

Vežanje kolotov, ki prinaša **22.931,02 evra** povprečne letne gospodarske koristi.

3. PE Rondelice, predlog Mirana Selaka

Izsekovanje rondel, ki prinaša **3.059,45 evra** povprečne letne gospodarske koristi.

4. PE Aluminij, predlog Dragana Petkovića

Sprememba izdelave prebijal, ki prinaša **10.720,20 evra** povprečne letne gospodarske koristi.

Skupna gospodarska korist vseh štirih tehničnih izboljšav in koristnega predloga z manjšo gospodarsko koristjo v letu 2018 znaša 62.358 evrov.

DIGITALIZACIJA

DMC - DATA MATRIX CODE

DEJAN LORBER

FOTO: STANKO KOZEL

Življenje ljudi je že od nekdaj prepleteno s kodami. Pisni dokazi o tem segajo daleč v zgodovino, ko je bil glavni namen kodiranja skriti pomembne informacije. Seveda je bila informacija vsem vidna, vendar so jo le redki tudi razumeli.

Več si lahko preberete na spletnih povezavah:

- www.inden.si/InFrame-Synapse-EQC.html#plc
- www.camline.com/en/products/inframe-synapse/inframe-eqc.html
- en.wikipedia.org/wiki/Big_data
- www.oracle.com/big-data/guide/what-is-big-data.html
- sl.wikipedia.org/wiki/Splunk

Kodiranje v proizvodnem procesu

V proizvodnem procesu se je označevanje oziroma kodiranje ulitkov pojavilo zaradi potreb po informacijah o tem, kaj se z izdelkom dogaja. Težava je bila, da nismo vedeli, zakaj se je na izdelku pojavila napaka. Če želimo najti ustrezen rešitev, pa je treba problem najprej povezati s parametri izdelave oziroma s kritičnimi dogodki in jih preprečiti.

Istočasno v procesu litja za vsako paleto ulitkov nastane spremni list z zaporedno številko, kar pomeni, da paleto spremljamo skozi vse operacije. Pri vsaki operaciji sodelavci vnesejo število dobrih in slabih kosov. Poleg tega shranjujemo tudi tehnološke podatke s strojev (Scada).

Prednost tega sistema je, da:

- avtomatsko spremljamo količine v proizvodnji;
- spremljamo izmet po operacijah in karakteristikah;
- so vsi podatki na razpolago za obdelavo v realnem času: tehnologi imajo podatke o operacijah v avtomatskih poročilih, zato se lahko nemudoma začnejo ukvarjati z iskanjem rešitev; pred tem so porabili veliko časa za iskanje in analizo podatkov;
- v bazi tehnoloških podatkov vidimo posamezne odmik tehnoloških parametrov od predpisanih in z njimi analiziramo dogodke.

Kako biti še boljši?

Pri takšnem načinu označevanja imamo omejitve pri optimizaciji procesov. **Trenutno lahko dosežemo izboljšavo procesov s skupnim izmetom do 5 odstotkov.** Seveda se takoj pojavi vprašanje: kako biti še boljši? Odgovor je preprost: zagotoviti je treba podrobnejše analize. Zanje potrebujemo povezavo med tehnološkimi parametri in vsakim posameznim kosom.

Že pred časom se je pojavilo vprašanje, kako na majhnem prostoru zapisati čim večjo količino podatkov v čim krajšem času. V ta namen je bila razvita koda **DMC - Data Matrix Code**. Simbologija te koda omogoča, da se več sto ali več tisoč znakov kodira na majhnem prostoru.

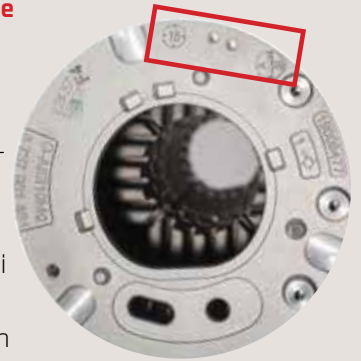
Novi izzivi

Omenjene aktivnosti so šele začetek. Če namreč želimo izmet še zmanjšati (ne zgolj za nekaj promilov), potrebujemo drugačen pristop. Spremljati je treba vse tehnološke podatke. Spremljamo jih sicer že danes, vendar jih lahko analiziramo zgolj vizualno, s pomočjo grafikonov. Pri veliki količini podatkov pa to ni več mogoče. Obstajajo računalniški programi, ki samodejno iščejo možne povezave med kosi z enakimi značilnostmi in njihovimi tehnološkimi podatki.

V PE Ulitki se bomo tega lotili tako, da bomo tehnološke podatke prenašali iz strojev v podatkovno bazo s pomočjo »Equipment Connectorja«. Podatki se hranijo v zbirke, imenovane »big data«. Za zbirko skrbi aplikacija Splunk. Ta zajema, indeksira in med seboj povezuje podatke v realnem času ter omogoča izdelavo grafikonov, poročil, obvestil, preglednih plošč in vizualizacij.

Primer iz proizvodnje ulitkov

V začetku proizvodnje ulitkov smo imeli dokaj preproste zahteve: z izdelkom smo morali povezati šaržo materiala. Ulitke smo zato označili s preprosto oznako, ki je vsebovala leto, teden in dan litja.

S takšno oznako žal nismo mogli slediti drugim operacijam, zato smo v sodelovanju s službo za informatiko razvili STP Ulitki (spremljanje tehnoloških podatkov). Ulitke smo po novem opremili z osemmestno številko. Ta številka pomeni datum litja in livarja.

Koda DMC - Data Matrix Code

Kodirana vsebina
(01)04012345678901(21)ABCDE-
FG123456789

Pozitivna lastnost kode DMC

Pozitivna lastnost kode DMC je, da se lahko uporablja za neposredno označevanje proizvodov, sestavnih delov ali posameznih sklopov. Koda se z laserjem ali igličnim tiskalnikom vgravira na površino kosa. Tako se ne izbriše tudi v zelo neugodnih razmerah uporabe. Prav zaradi tega je koda DMC zelo primerna za aplikacije, katerih pogoji ne dovoljujejo uporabe običajnih črtnih kod. Za PE Ulitki je pomembno, da je koda obstojna tudi pri povišanih temperaturah.

Glavni namen kode DMC

je oznaka kosa, spremljanje kosa skozi vse operacije v proizvodnji in možnost, da se kasneje za vsak kos posebej analizirajo napake in tehnološki parametri po posameznih operacijah.

TRAJNOST

Aluminijeva žlindra

MATEJ ERNECL

FOTO: STANKO KOZEL

Eno izmed načel trajnosti je tudi pravilno ravnanje z odpadki. Pri tem se velikokrat postavlja vprašanje, kaj sploh je odpadek.

Poimenovanje odpadka

Za enega je odpadek vhodna surovina, za drugega stranski produkt v procesu proizvodnje, za tretjega pa zgolj odpadek. Vse je odvisno od zornega kota, iz katerega gledamo na surovino. Meni osebno je všeč formulacija, da je vsak odpadek, za katerega lahko dobiš plačilo, za nekoga hkrati surovina.

Livarniška žlindra

Podobno je z našo livarniško žlindra, ki je za naše kupce surovina za izdelavo novega aluminija, za livarno pa je to stranski produkt, ki ga sicer želimo proizvesti čim manj, ima pa na trgu kljub temu neko prodajno ceno. Za zakonodajalce je livarska žlindra odpadek s klasifikacijsko številko M2100303300 – žlindra iz peči.

Trajnostna naravnost

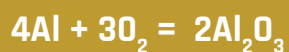
Talum pri svojem poslovanju in razvoju deluje trajnostno. Trajnostni smo tudi pri ravnanju z žlindra, saj si prizadevamo, da je v naših proizvodnih procesih nastane čim manj, hkrati pa, da je dovolj kakovostna (bogata z aluminijem).

Kako nastane žlindra?

Pri metalurških procesih v fazi taljenja trdnega kovinskega vložka in kasneje med obdelavo taline nastaja žlindra, ki je produkt vezave kisika s kovino v tekočem agregatnem stanju.

Količina žlindre, ki nastaja v procesu taljenja in obdelave, je odvisna od različnih dejavnikov, kot so:

- pribitek kisika v talilni peči (razmerje med zemeljskim plinom in zrakom),
- temperatura taline,
- prisotnost oksidov, barv, lakov, olj in vlage na površini vložka,
- debelina materialov,

Kemična reakcija pri

nastanku žlindre je enaka kot v elektroliznem procesu, s to razliko, da poteka v obratni smeri.

- izbrana tehnologija taljenja (vrste peči),
- način obdelave taline (čiščenje s plini, mešanje taline ...),
- način odstranjevanja žlindre s površine taline in
- kasnejši tretma (stiskanje, skladiščenje).

Najboljši izpleni aluminija pri pretaljevanju

Talum je v desetletjih tehnološkega razvoja v livarnah usvojil vse dejavnike, ki vplivajo tako na količino žlindre v procesu kot tudi na njeno kakovost. Če omenimo le namenske talilne peči za pretaljevanje odpadnega aluminija, stiskalnice za žlindro, namenska vozila za posnemanje žlindre, predvsem pa bogato tehnološko znanje, lahko rečemo, da skrbimo za najboljše izplene aluminija pri pretaljevanju, hkrati pa je naša žlindra dovolj bogata, da za naše kupce predstavlja ustrezno surovino.

Ali je teža vroče žlindre enaka teži ohlajene žlindre?

Odgovor je morda nekoliko nenavaden, saj je hladna žlindra težja od vroče. Pri vroči žlindri se aluminij namreč še vedno veže s kisikom iz zraka, kar pripomore k povečanju teže, hkrati pa se delež aluminija v žlindri zmanjšuje.

Za konec naj omenimo le še to, da naši kupci v posebnih rotacijskih pečeh pod solmi iz žlindre pridobivajo aluminij, ki se uporablja za zlitine v visokotlačnem litju aluminija ali se dodaja kot reducent v jeklarski industriji (dezoks).

POSLOVNI DOGODKI

Okoljsko poročanje

dr. MARKO HOMŠAK, Sistemi upravljanja

FOTO: PIXABAY

Tudi v letu 2019 je treba izdelati različna poročila za posamezne segmente okolja in jih do konca marca posredovati Agenciji RS za okolje.

Seznam teh poročil je precej dolg, začne pa se s poročilom o toplogrednih plinih o količinski proizvodnji v poslovnih enotah Aluminij, Livarna, Rondelice in Ulitki, ki jih je treba oddati do **15. januarja**. Sledi poročilo o vodnih povračilih – to je o načrpanih količinah iz naših osmih vodnjakov iz črpališča v Kidričevem –, ki ga je bilo treba zaključiti do **31. januarja**.

Sledi tekma s časom, saj moramo v službi Sistemi upravljanja in v družbi Talum Inštitut do 31. marca oddati še druga poročila, in sicer:

- **poročilo o oceni letnih emisij snovi v zrak iz nepremičnih virov za skupino Talum;** poročilo izda družba Talum Inštitut, ki je pooblaščen za izvajanje obratovalnega monitoringa emisij snovi v zrak (to poročilo je bilo združeno s celotnim monitoringom občasnih meritev, ki je bil ponovljen v 2018);
- **poročilo o letnem nadzoru avtomatskega merilnega sistema za trajno merjenje emisij iz elektrolize** za PE Aluminij, ki ga prav tako izdela Talum Inštitut;
- **poročila o obratovalnem monitoringu odpadnih vod z napovedjo okoljske dajatve** za Talum in PE Ulitki, ki ju izdela pooblaščen izvajalec monitoringa odpadnih vod Talum Inštitut;
- **poročilo o ravnanju z odpadki**, in to tako za nastajanje kot za predelavo odpadnega aluminija za skupino Talum;
- **poročilo o ravnanju z električno in elektronsko opremo;**
- **poročilo o uporabi ozonu škodljivih snovi;**
- **poročilo o stanju obeh zaprtih odlagališč**, pri čemer prilogo o hidrogeološkem in obratovalnem monitoringu podzemnih vod izdela Talum Inštitut v sodelovanju s podizvajalci;
- **poročilo o obratovalnem monitoringu emisij toplogrednih plinov** za poslovne enote Aluminij, Livarna in Rondelice, pri čemer revizijsko poročilo izdela preveritelj pri Slovenskem inštitutu za kakovost, kar je podlaga za predajo emisijskih kuponov v aprilu tekočega leta; ter
- **poročilo o uporabi in proizvodnji nevarnih kemikalij**, o čemer poročamo vsako leto Uradu RS za kemikalije pri Ministrstvu za zdravje.

Na dostavljena poročila za leto 2017 ne ARSO ne inšpekcijski organi niso izdali nobenih pripomb. Naj bo tudi poročanje za leto 2018 tako uspešno. Temelj za to pa so stabilni in dobro obvladovani procesi in naprave.

BILI SMO ...

Mladi in izbira poklica

8. Praktični prikaz poklicev v Talumu

**ALEKSANDRA JELUŠIČ, MARJETKA OREL,
NATAŠA VODUŠEK FRAS**

FOTO: PIXABAY

Devetošolci bodo kmalu pred pomembno življenjsko odločitvijo: izbiro nadaljnega šolanja in s tem povezanim poklicem, ki ga bodo v prihodnosti opravljali. Njihova najpogostejša vprašanja v tem obdobju so: Kateri poklic naj izberem? V katero šolo naj se vpišem? Ali je to res poklic, ki ga želim opravljati? Kako je v praksi videti izbrani poklic?

Prikaz sedmih različnih poklicev

V Talumu smo na njihova vprašanja poskušali odgovoriti kar s praktičnim prikazom poklicev, ki smo ga pripravili v soboto, 2. februarja 2019. Mladi so lahko najprej spoznali dejavnost, s katero se v Talumu ukvarjamo, in zaposlitvene možnosti, nato pa so imeli možnost, da so se praktično preizkusili v različnih poklicih, ki so v Talumu med bolj zaposljivimi.

Na ogledu več kot 150 udeležencev

Talum je obiskalo več kot 150 otrok ter njihovih staršev in spremljevalcev. Uvodoma so jih v jedilnici nagovorili mag. Vlasta Stojak, pomočnica direktorja za kadrovsko področje, pomočnik ravnatelja Strojne šole Ptuj Stane Gojkošek in ravnatelj Elektro in računalniške šole Ptuj Rajko Fajt. Kaj mladim nudimo v Talumu, je predstavila Darja Vodušek Vtič, vodja Kadrovske službe, in svojo predstavitev zaključila z besedami: »Trenutno na trgu dela primanjkuje tehničnih poklicev, zato je priložnosti za zaposlitev veliko. Predvsem pa je pomembno, da se odločite za poklic, ki ga boste opravljali z veseljem.«

V Talumu so med bolj zaposljivimi poklici:

- oblikovalec kovin-orodjar,
- električar,
- mehatronik,
- strojni mehanik,
- livar pri nizkotlačnem, gravitacijskem in visokotlačnem litju.

Posamezne poklice si lahko ogledate na spletni povezavi:
www.youtube.com/playlist?list=PL_fqusVyUv-ZJLaUuCj-606CGB7Rc67mgc

Seznanitev s posameznimi poklici

Talum Servis in inženiring

Obiskovalci so si v nadaljevanju ogledali družbo Talum Servis in inženiring. Sprejel jih je direktor podjetja mag. Mihael Hameršak in jim skupaj s sodelavci predstavil, kako so posamezni poklici videti v delovni praksi. Mladi so spoznali delo oblikovalca kovin-orodjarja, električarja, mehatronika in strojnega mehanika. Pobljže so se seznanili z izsekovalnim orodjem za rondelice, delovanjem in vzdrževanjem elektromotorja, testiranjem prebijalno-dozirne enote, z izdelavo konstrukcij in podobnim.

PE Ulitki

V poslovni enoti Ulitki, kjer jih je sprejel vodja proizvodnje Tomaž Zemljarič, so se mladi v videopredstavitvi seznanili z delovnimi nalogami livarja pri nizkotlačnem, visokotlačnem in gravitacijskem litju. Sledil je ogled razstavnih eksponatov (različnih ulitkov, ki jih proizvajamo) in ogled dela proizvodnje.

Za konec pa še aluburger

Druženje smo zaključili v jedilnici, kjer smo našim gostom postregli s tradicionalnimi aluburgerji. Pripravili so jih naši sodelavci iz družbe Vital.

Pri PRAKTIČNEM PRIKAZU POKLICEV

mladim približamo tehnične poklice in jih seznanimo z delovnimi nalogami, ki so povezane z izbranim poklicem. Na ta način dobijo predstavo o raznolikosti, znanjih in spretnostih, potrebnih za delovno odličnost v posameznem delovnem okolju.

Izjave obiskovalcev

8. Praktičnega prikaza poklicev

Žiga Jamnik, OŠ Gorišnica, 9. razred

»Obiskujem deveti razred, kar pomeni, da se bom moral kmalu odločiti glede nadaljevanja šolanja. Odločam se med poklicema oblikovalec kovin in avtomehanic. Ta dva poklica me najbolj veselita. Danes sem se v Talumu praktično preizkusil pri dveh delovnih operacijah, ki se izvajata v PE Ulitki. Najbolj mi je bilo všeč v hali, kjer se izvaja visokotlačno litje. Za praktični prikaz poklicev sem izvedel v šoli, saj smo od učiteljev dobili letake.«

**Anica Jamnik
(mama Žige Jamnika)**

»V Talumu sem prvič in vse se mi zdi zelo veliko. Z možem si želiva, da bi sin izbral poklic oblikovalca kovin, saj avtomehanika pri hiši že imamo.«

Aljaž Petrič, OŠ Destrnik - Trnovska vas, 8. razred

»Za praktični prikaz poklicev sem izvedel v šoli. Najbolj me zanima področje mehanike. Tudi šolanje nameravam nadaljevati na tehnični smeri. Pri ogledu so mi bili najbolj všeč roboti.«

**Renata Petrič
(mama Aljaža Petriča)**

»Za praktični prikaz poklicev sem izvedela po radiu. Sina zanima področje mehanike, zato se bo verjetno tudi odločil za nadaljevanje šolanja na tehnični smeri. V Talumu sem prvič in zdi se mi super.«

Denis Koser, OŠ Destrnik, 8. razred

»V Talumu sem prvič. Oče je zaposlen v podjetju Silkem, zato o tovarni že nekaj vem. Najbolj me zanimata poklica mehanik in mehatronik. Še vedno se odločam, katerega izmed obeh izbrati.«

**Miran Koser
(oče Denisa Koserja)**

»Po poklicu sem zidar in sem zaposlen v družbi Silkem. Silkem je v neposredni bližini Taluma, a moram priznati, da sem tokrat prvič na vodenem ogledu tovarne. Vtisi so zelo dobri in veselilo bi me, če bi se sin nekoč zaposlil v tovarni. Morda bo pridobil tudi kadrovsko štipendijo. Bomo videli.«

**Luka Draguš, OŠ Olge Meglič, 8. razred
(spremljal ga je učitelj)**

»V Talumu nisem prvič. Proizvodnjo sem si ogledal v okviru šolske ekscurzije. Glede izbire poklica se mi še ne mudi. To me čaka šele v devetem razredu. Verjetno se bom vpisal v gimnazijo. Kasneje pa bi rad študiral kaj takšnega, kar je povezano z robotiko. Za današnji ogled Taluma sem se odločil iz radovednosti – zanimalo me je, kaj vse počnete. Morda se bom nekoč v Talumu zaposlil na področju robotike.«

»Trenutno na trgu dela primanjkuje tehničnih poklicev, zato je priložnosti za zaposlitev veliko. Predvsem pa je pomembno, da se odločite za poklic, ki ga boste opravljali z veseljem.«

Darja Vodušek Vtič, vodja Kadrovske službe v Talumu

8. Praktični prikaz poklicev

FOTO: ALEKSANDRA JELUŠIČ

TALUM SKOZI ČAS

Aluminij - kovina prihodnosti

ALEKSANDRA JELUŠIČ

VIR: www.dlib.si

FOTO: ARHIV TALUMA AY

Talum bo letos praznoval že 65 let svojega delovanja, kar pomeni, da imamo bogato zgodovino in tradicijo, ki prežema vse, kar nas obdaja. Vedenje in zavedanje, da je veliko parov rok že pred nami ustvarjalo, si postavljalo podobna vprašanja in premagovalo podobne izzive, je pomirjajoče, hkrati pa vse, ki danes nadgrajujemo njihovo delo, postavlja pred veliko odgovornost - odgovornost do tistih, ki v »fabriko« šele prihajajo. Samo če jim bomo zapustili takšno delovno okolje, v katero smo tudi sami z veseljem vstopali, bomo našo pot lahko šteli za uspešno.

Da lahko ovrednotimo svojo prihodnost, je skoraj nujno, da se kdaj pa kdaj podamo na pot v preteklost in tam poiščemo tiste utrinke, ki nas danes določajo. Za to številko časopisa smo se odpravili daleč v preteklost, v leto 1892, ko aluminij še ni bil v množični uporabi, so pa ljudje v njem že videli obet za prihodnost.

Kmetijske in rokodelske novice so bile slovenski časnik, ki je izhajal v letih od 1843 do 1902.

Kmetijske in rokodelske novice, letnik 50, številka 35, 26. avgust 1892

Govori se, da je aluminij že bil znan za rimskega cesarja Tiberija, kar pa ni verjetno, ker ga je tako težko dobiti iz njegovih spojin ... Napoleon III. se je jako zanimal za novo kovino, s katero je mislil, da bi se zaradi njene lahkote dala za več stvari dobro porabiti pri vojaki. Podpiral je torej na vso moč izdelovanje te kovine. Leta 1855. je že bilo več večjih kosov razstavljenih na razstavi v Parizu. S tega časa nahaja se aluminij v trgovini. Cena aluminiju je hitro padala. Sprva je kilo te kovine veljal 2000 frankov, leta 1862. se je pa

že dobil za 130 frankov. Za večjo porabo v obrtu je pa aluminij še sedaj bil predrag. Prvi predmet narejen iz aluminija je bil otroški ropotec, katerega je Sainte-Claire-Deville položil v zibelj princu Lulu rojenemu 1856. leta. Za obrt je pa dobil aluminij še le večji pomen, ko so ga jeli dobivati s pomočjo električnega toka. Vendar se na ta način dobiva redkokdaj čist aluminij, temveč zmesi z bakrom, mesingom in železom. Te zmesi se lažje napravijo, in imajo v visoki meri dobre lastnosti aluminija. Velike fužine za pridobivanje aluminija so v Novem Jorku in Neuschaltu na Švicarskem. Cena aluminija se je znižala že na 2 gl. 50 kr. kilo, torej ni dražji kakor baker. Sedaj je gotovo, da se bode obrtna poraba aluminija vedno bolj širila. Zmanjkalo ga pa tudi ne bode, ker so snovi, v katerih se nahaja aluminij tako razširjene po zemlji, da moremo reči, da je dvanajsti del zemlje iz aluminija ... Skoro misliti si ne moremo, kako bodočnost še ima ta kovina, zlasti ker je pričakovati, da se zboljšajo še načini pridobivanja in torej še pade v ceni ...

Kmetijske in rokodelske novice, letnik 51, številka 6, 10. februar 1893

O novi kovini »aluminij«, ki danes tako zmagovito prodira v razne obrti in vsled svoje primerno nizke cene postaje v mnogih ozi-rih nevaren konkurent železu, smo svojim čitateljem že večkrat poročali. Tudi to smo omenili, da je velik zadržek splošni porabi aluminija njegova lastnost, da ga je jako težko spajati z drugimi kovinami ali pa s samim seboj. Nekateri poskusi in recepti so bili objavljeni, a nobena metoda se ni do sedaj popolnoma obnesla. V najnovejšem času pa poročajo o načinu spajanja, ki se dokaj dobro in jednostavno obnese in ki je brez dvoma velikanskega pomena za kovinsko obrt, pečajočo se z aluminijevimi izdelki ... Pri aluminiji je treba ploskve poprej preparirati in jih pripravne storiti, da sprejmo lot med sebe. Dotični preparat prodaja tovarna za aluminij v Neuhausenu in njeni zastopniki, ter je tajnost te družbe ...

Kmetijske in rokodelske novice, letnik 52, številka 37, 14. september 1894

Zadnji čas se aluminij rabi tudi za posode. Nekateri so mislili, da aluminij za tako rabo ni, ker ga razjedo kisline in se pri tem narejajo spojine, ki zdravju škodujejo. Ker so tega mnenja bili nekateri učenjaki, je bilo potrebno, da se je stvar preiskala. Francoski kemik Balland je delal poskuse z aluminijem in se prepričal, da zrak, voda, vino, pivo, kava, olje, maslo, mast, slina, zemlja manj vplivajo na aluminij kakor na železo, baker, svinec in cink ...

Kmetijske in rokodelske novice, letnik 52, številka 48, 30. november 1894

Vedno bolj se širi poraba aluminija in njegovih zmesij za različne obrtne namene. Že dolgo se je mislilo na to, da bi se iz alumi-nija delale tudi ladije, ker je jako lahek. Pomislek, katerega so dosedaj imeli, je pač ta, da je jako malo prožen. Nedavno je pa izdelala angleška tvrdka Jazzow in drugovi torpedovko za francosko vlado, in komisija veščakov se je o poskusih z njo izrekla jako povoljno ... Franciji so zgradili tudi že jedno jadernico iz aluminija, ki se je pokazala jako dobro ...

Slovenski gospodar (1867–1941) je bil katoliško in konservativno usmerjen tednik za štajersko podeželje, sprva polmeseč-nik. Izhajal je v Mariboru.

Slovenski gospodar, letnik 67, številka 1, 4. januar 1933

Zadnje čase je kemikom uspelo napraviti iz aluminija material, ki je tako prozoren, da se prav lahko uporabi kot steklo. Steklo iz aluminija odbija celo rumene sončne žarke: in je na ta način res stekleno prozorno. Dasiravno se pri izpreminjanju aluminija v steklo mnogo materiala zgubi, vendar se izplača uvajati ta novi izum, ker se ne ubije. Uporablja se za okna, strehe in za kuhinjske potrebščine ...

Slovenski gospodar, letnik 74, številka 8, 21. februar 1940

Ameriški tovariši se ponašajo z izumom: ugotovili so, da se da iz aluminija izdelovati tkivo, ki je nad vse mehko in prilagodljivo, kakor svila. Z aluminijastimi nitmi se dado doseči najbolj svojevrstni barvni učinki. V kratkem bodo imeli na ameriškem trgu obleke, čevlje, klobuke in ročne torbice iz aluminija.

INTERVJU

Pomemben je zadovoljen kupec

Pogovor z Željkom Pukšičem, sodelavcem iz PE Ulitki

LILIJANA DITRIH, ALEKSANDRA JELUŠIČ
FOTO: STANKO KOZEL

“Sodelavci morajo imeti občutek, da so upoštevani in da lahko povejo svoje mnenje.”

V prvi letošnji številki časopisa Aluminij podrobneje predstavljamo sodelavca Željka Pukšiča, zaposlenega v PE Ulitki. Željko se je že zgodaj začel zavedati, da so poleg tehnične izobrazbe pomembna tudi ekonomska znanja, zato se je odločil, da oboje preplete, kar se je že kmalu izkazalo kot odlična kombinacija. Po naravi je vedoželjen in ima rad izzive, zato mu tudi pogosta službena potovanja ne predstavljajo bremena. Med sodelavci velja za odločnega, natančnega, umirjenega in timskega človeka, ki svoja znanja in izkušnje rad prenaša na mlade. Ker je predan delu, ve, da je treba v prostem času napolniti baterije. Prav zaradi tega si je Željko poiskal zanimiv hobi – najbolje se namreč počuti na motorju, ko mu veter v laseh zbistri glavo in ga pripravi na nove službene izzive.

Po izobrazbi ste metalurg in ekonomist. Kako uspešno pri delu združujete znanja in spoznanja z obeh področij?

Že v srednji šoli sem prišel do spoznanja, da bo za uspešno kariero treba tehnično izobrazbo nadgraditi z ekonomskim znanjem. V mojem primeru je šlo za menedžment. Splet okoliščin je nanese, da sem začel na področju metalurgije, na katerem pa se dolgoročno seveda nisem videl, in da sem se po končanem študiju metalurgije zaposlil v TDR Ruše; prvo leto sem bil tehnolog, že naslednje pa obratovodja. Moja spoznanja in razmišljanja iz srednje šole so se potrdila kot pravilna, saj o vodenju, branju bilanc in drugih ekonomskih znanjih nisem imel pojma. Zato sem se nemudoma vpisal na Ekonomsko-poslovno fakulteto v Mariboru. Po dveh letih (končal sem tretji letnik) sem ta študij opustil in se vpisal na fakulteto za mene-

džment. Na tem področju pa sem se našel. Tako da ja, kombinacija se mi še danes zdi odlična in mi v veliki meri pomaga pri vsakodnevnem delu, saj na ta način razumem obe plati.

V svoji delovni karieri ste bili vodja obrata z 250 sodelavci, vodja kakovosti, vodja projektov, direktor, delali ste na področju marketinga, a največji del vaše kariere je povezan s kakovostjo.

Do področja kakovosti je prišlo zgolj slučajno, saj kakovost ni bila del mojega načrta. V Mariborski livarni sem delal že peto leto kot obratovodja. V času, ko smo imeli zunanje preverjanje osebnostnih lastnosti vodilnih delavcev, je avstrijsko podjetje, ki se ukvarja s razvojem kadrov in ki je opravljalo to ocenjevanje, ugotovilo, da bi lahko bil glede na komunikativne in osebnostne lastnosti uspešen na področju kakovosti. Ugotovitev me je sprva šokirala, kasneje pa sem se vdal v usodo. Ta del življenja je bil zame izjemno stresen, saj o kakovosti nisem vedel ničesar. V službi sem tako preživel resnično veliko časa in si poskušal v kar se da kratkem času pridobiti čim več znanja o kontrolnih postopkih in različnih standardih.

Se strinjate s trditvijo, da je kakovost dobri angel kupcev in nočna mora proizvodnje?

Ja, se strinjam, ne vem pa natančno, ali je to v mojem primeru prednost ali slabost, saj imam izkušnjo tako s prvo kot tudi z drugo stranjo. Za tipičnega zaposlenega, ki se ukvarja s področjem kakovosti, obstajajo zgolj tri barve, zelena, rdeča in rumena, sam pa imam še dodatno dimenzijo, in sicer: kaj pa, če mi uspe kupca prepričati, da kljub najdeni napaki na izdelkih ne bo imel težav pri njihovi vgradnji.

Kaj je temelj dobrega sodelovanja med proizvodnjo in kakovostjo?

Na prvem mestu je zaupanje. Prepričan sem, da mora vsak od sebe dati svoj maksimum, saj na ta način dobimo sinergijski učinek, ki je v večini primerov pozitiven. Seveda ne smem pozabiti na spoštovanje. Sodelavci morajo imeti občutek, da so upoštevani in da lahko povejo svoje mnenje. Pri tem se morajo počutiti in delovati kot del tima. V naši panogi namreč posameznik ne more opraviti vsega dela, ki je potrebno, da se projekt uspešno izpelje ter industrializira v najkrajšem možnem času. Pomembno je tudi dnevno sprejemanje kompromisov, trdna stališča posameznikov lahko namreč pripeljejo zgolj do konfliktnih situacij, za katere pa vemo, da vodijo v razdor med posamezniki v timu.

Kateri so trenutno največji izzivi na področju kakovosti, s katerimi se srečujete v PE Ulitki?

V tem trenutku je največji izziv v PE Ulitki, kako s področja kakovosti obvladovati obstoječe in nove kupce. V zelo kratkem času smo si namreč pridobili veliko število zelo zahtevnih kupcev s področja avtomobilske industrije. Obvladovanje teh kupcev zahteva tudi veliko število novih sodelavcev – tako v proizvodnih kot tudi v tehničnih službah. Nove sodelavce je treba najprej sploh poiskati na trgu, nato pa jih še priučiti. Vsak nov kupec zahteva zelo veliko nege in ima specifične zahteve, ki jih je treba upoštevati. Kljub temu da smo certificirani po standardu IATF, je to absolutno premalo. Zaradi zgoraj zapisanega imamo posledično tudi nekaj težav pri zagotavljanju ustrežne kakovosti kupcem. V želji po dvigu kompetentnosti obstoječega kadra in po preprečevanju potencialnih reklamacij ali celo odpovedi s trga smo se začeli intenzivno ukvarjati z analizami FMEA za vsak projekt posebej. Poskušamo spremeniti splošno veljaven način razmišljanja, da se analize FMEA delajo za naše kupce. Zavedati se moramo, da jih delamo zase, zaradi svoje varnosti, da slučajno česa ne pozabimo in s tem povzročimo reklamacije kupcev. Pot do tega zavedanja bo po moji oceni kar zahtevna. Nekateri sodelavci v analizah FMEA namreč še vedno vidijo zgolj dodatno delo, sem pa vesel, da najožje vodstvo razmišlja podobno kot razmišljam sam.

Sodelavci vas opisujejo kot umirjenega, toplega človeka, pripravljenega za timsko delo, natančnega, komunikativnega in naloženega nenehnemu učenju. Kot vodja pa znate biti tudi zelo zahtevni, odločni in dosledni.

Ja, drži. Dokler me ne razjezijo, sem umirjen in topel – v teh hladnih dneh še posebej, saj sem v tovarni dobil novo zimsko bundo (smeh). Timsko delo se mi zdi ključnega pomena za uspeh, saj sem trdno prepričan, da je glede na kompleksnost naših proizvodnih procesov in vedno večjih zahtev naših kupcev (kar je še včeraj bilo dovolj dobro, danes ni več) delo posameznika zelo pomembno, še posebej če da vse od sebe, je pa žal premalo za pozitiven končni rezultat. Posameznik vseh procesov ne more več obvladovati. Kot vodja pa se težko objektivno ocenim. Pri delu je zame pomemben zadovoljen kupec, da pa to dosežemo, je treba imeti: natančen sinoptični diagram poteka procesa; natančno, dosledno in objektivno izdelano analizo FMEA; kontrolni postopek (izdelan na osnovi

zapažanj analize FMEA), ki nam preprečuje, da bi se kateri neustrezen ulitek po pomoti znašel pri kupcu; katalog napak, s katerim so seznanjeni vsi zaposleni, ki delajo pri kateri koli operaciji; preprosta, a natančna delovna navodila; usposobljene zaposlene na vseh ravneh za točno določen ulitek – usposobljenost mora biti validirana z analizo MSA; primerne in usklajene 3D merilne programe za preverjanje ustreznosti ulitkov in sodelavce, ki so pripravljeni sodelovati, se učiti in so proaktivni.

Nenehno ste se pripravljati usposabljanje in dodatno učiti, izziv pa vam predstavlja tudi usposabljanje novih sodelavcev in sodelavk. Kakšni ste kot mentor?

Veliko stvari me zanima in ves čas in tako se učim. Ta način učenja pa je zame spontan in mi ne predstavlja nikakršnega bremena. Učenje vidim kot izziv za osebno rast in kot prispevek k razvoju podjetja. Z novimi znanji lahko namreč dela opraviš bolje, hitreje in učinkoviteje. Svoja znanja in izkušnje zelo rad prenašam na mlajše sodelavce, saj se s tem prenosom hitreje vključujejo v hitro rastoč kolektiv. Prijeten je občutek, ko lahko pomagaš.

Zaradi narave dela veliko potujete in na ta način spoznavate nove ljudi, metode dela, poslovne modele ... Se strinjate s trditvijo, da je v tujini lepo, a doma je najlepše?

Saj to je ravno bistvo potovanj – v spoznavanju ljudi, drugačnega načina razmišljanja ... Pri tem se veliko naučiš in poskušaš nato nove izkušnje uporabiti pri svojem delu. Uživam, ko se okoli mene dogajajo nove stvari. Z rutino in enoličnimi opravili ne bi bil uspešen. Sicer pa se zelo hitro prilagodim novonastalim razmeram in mi potovanja niso v breme, pa tudi počutim se dobro. A tako kot ste zapisali, doma je najlepše.

Pri delu ste umirjeni, natančni in zahtevni, v zasebnem življenju pa znate biti tudi razigran in zanimiv sogovornik.

Hvala za vašo trditev. Sam se sicer tako ne vidim, lahko pa se strinjam z natančnostjo, ki je pri tehničnih poklicih nujno potrebna. Toleranca se namreč pri našem delu obravnava v mikronih – to pomeni, da je zadeva lahko znotraj tolerance ali pa ni.

»Temelj dobrega sodelovanja med proizvodnjo in kakovostjo je v prvi vrsti zaupanje, prepričanje, da mora vsak od sebe dati svoj maksimum, da na koncu dobimo sinergijski učinek. Seveda ne smem pozabiti na spoštovanje. Sodelavci morajo imeti občutek, da so upoštevani, da lahko povejo svoje mnenje, morajo se počutiti in delovati kot del tima.«

Zaupajte nam še kaj o vaši veliki strasti - motorjih.

Iskal sem način, kako zmanjšati stres in si napolniti baterije za nove podvige. Na razpolago sem imel dve možnosti: pomoč strokovnjakov s področja obvladovanja stresa ali motor. Preizkusil sem obe možnosti in ugotovil, da mi pri sproščanju najbolj pomaga motor. V poletnih dnevih tako izkoristim vsak prost trenutek za vožnjo z motorjem, pod pogojem, da en dan prej in en dan po vožnji ni dežja. Čiščenje kroma je namreč zelo zahtevno in zamudno opravilo. Glede na veliko število službenih potovanj in poslovnih obiskov si lahko vožnjo večkrat privoščim le v poznih večernih urah. Na srečo ima motor luč. Po nekajurni vožnji z motorjem pa se najbolj prileže pinta guinnessa. Ja, prav ste uganili, pivo irskega gospoda Arthurja Edwarda Guinnessa.

POSLOVNI DOGODKI

Uspešno četrto poslovno srečanje ABS Network

NATAŠA VODUŠEK FRAS, FOTO: JANKO FERČEC

V okviru projekta ABS Network je bilo 5. februarja 2019 na Tehniški univerzi v Gradcu (TU Graz) uspešno izvedeno četrto poslovno srečanje partnerjev projekta in širše strokovne javnosti iz gospodarstva in izobraževalno-raziskovalnih institucij. Namen srečanja je mreženje in izmenjava poslovnih idej. Talum sta na srečanju aktivno zastopala dr. Stanislav Kores in dr. Janko Ferčec.

Na okrogli mizi so spregovorili o pomenu, prednostih in slabostih povezovanja gospodarstva z izobraževalnimi institucijami. Dr. Stanislav Kores, vodja Strateškega razvoja v Talumu, je med drugim poudaril, da imajo vsi sodelujoči prednosti zaradi tovrstnega povezovanja. Talum vidi prednost v sodelovanju z univerzo v Gradcu, saj si lahko med seboj izmenjujejo znanje, krepijo raziskave in razvoj ter potencial za iskanje rešitev na področju inovacij. Po drugi strani sodelovanje v projektu krepi tudi prepoznavnost Taluma na slovenskem in avstrijskem

skem trgu. Strokovni sodelavec graške univerze Helmut Schober poudarja, da imajo zaradi povezovanja dober stik z gospodarstvom in njegovimi potrebami, kar je dodana vrednost znanja tako profesorjev kot študentov.

Konzorcij projekta ABS Network napoveduje, da bo zaključna konferenca projekta 13. junija 2019 v Mariboru. Na njem bodo predstavili ključne rezultate in izsledke projekta, ki so ga skupaj izvajali 26 mesecev. Projekt ABS Network je sofinanciran v okviru programa Interreg V-A Slovenija - Avstrija.

»Zaključna konferenca projekta ABS Network, ki se je izvajal 26 mesecev, bo 13. junija 2019 v Mariboru.«

POSLOVNI DOGODKI

Srečanje kadrovskih študentov

»Teorija je eno, praksa pa drugo.«

MATEJA HERGULA KNEŽEVIĆ, FOTO: ALEKSANDRA JELUŠIČ

V petek, 15. februarja 2019, je potekalo srečanje aktualnih kadrovskih študentov skupine Talum.

Srečanje je že tradicionalno, saj ga priredimo vsako leto - z namenom, da bi se študenti spoznali, se povezovali in sodelovali med sabo in z nami. Letos je bilo srečanje praktično naravnano, saj so študenti na delavnici razmišljali o praksi. S pogodbo o študentski so namreč obvezani k temu, da en mesec preživijo pri nas, da si naberejo prve izkušnje v realnem delovnem okolju in začnejo še bolj spoznavati Talum. Študenti so delili svoje izkušnje z opravljene prakse, razmišljali o plusih in minusih, predstavili so svoja pričakovanja in iskali predloge, kako bi lahko opravljanje prakse v prihodnje še izboljšali. Izpostavili so tudi pomembno vlogo mentorjev, ki so glavni vmesni člen pri prenosu teoretičnega znanja, naučenega v šoli, v delovni proces. Srečanje je potekalo v sproščenem vzdušju, zdaj pa komaj čakamo, da to pozitivno energijo prinesejo s sabo tudi v delovno okolje in začnejo soustvarjati Talumovo prihodnost.

MATIJA FIŠINGER
Oblikovalec kovin-orodjar, 3. letnik

»To je zame nekaj posebnega, ker ne more biti vsak Talumov študent. Je priložnost, da se naučim veliko novega in spoznam različna delovna okolja, veliko delovnih procesov in ljudi, da se na praksi dejansko preizkusim v opravljanju poklica, za katerega sem se odločil.«

SIMON MURKO
Strojništvo, 1. stopnja

»Super mi je, da mi je s študentsko že zagotovljena zaposlitev. In dobro je, da že prej na praksi in pri nalogi dobiš mentorja, da ti nekdo pomaga in te usmerja, da veš že med študijem, na kaj biti bolj pozoren.«

SAŠO LAMPRET
Mehatronik operater, 3. letnik

»To mi pomeni, da bom imel zaposlitev - vem, kje bom zaposlen, delovno okolje in zaposlene bom spoznal že prej na praksi, pa še blizu mi je.«

ALJAŽ NAHBERGER
Elektrotehnika, 2. stopnja

»To je priložnost, da že med študijem sodelujem s podjetjem. Želim si, da bi za moje zaključno delo našli skupno idejo ali kaj inovativnega. Obenem pa sem tudi na počitniškem delu spoznal, kaj sploh pomeni odraslo življenje, da imaš odgovornost, in dobil predstavo, kako zgleda, ko hodiš v službo.«

LASTNA SKRB + TALUM = ZDRAVJE

Skrb zase naj bo na prvem mestu

MATEJA HERGULA KNEŽEVIĆ, FOTO: PIXABAY

Današnji tempo življenja nas spodbuja k temu, da smo hitrejši, pametnejši, boljši, produktivnejši ... Vsak dan se srečujemo z novimi zahtevami in izzivi, ki smo jim lahko bolj ali manj kos. Pomembno je, da se v tem »ponorelem svetu« znamo tudi ustaviti in ne pozabimo nase.

Ostati v telesni in mentalni pripravljenosti

Skrb zase ni egoizem. V prvi vrsti smo namreč odgovorni predvsem zase – za lastno počutje in zdravje. Res je, da nam ob vseh zadolžitvah in hitrem življenjskem tempu pogosto zmanjka časa in da nekaterih vidikov svojega življenja ne moremo spremeniti. Lahko pa se zavestno odločimo, koliko časa in prostora bomo namenili stvarjem, s katerimi postavimo sebe na prvo mesto – vsak dan lahko sprejemamo odločitve z namenom, da bi ostali v telesni in mentalni pripravljenosti.

Ko govorimo o skrbi zase, večina ljudi najprej pomisli na skrb zase v fizičnem smislu. Vendar pa je skrb zase širok pojem, večplasten, tako kot ljudje. Zase lahko skrbimo na različnih področjih:

- **fizično** (osebna higiena, zdrava prehrana, gibanje, dovolj spanja ...),
- **čustveno** (obvladovanje stresa, prepoznavanje in sprejemanje čustev, čuječnost ...),
- **mentalno** (branje, izobraževanje, ustvarjalnost ...),
- **družbeno** (pogovor, druženje, povezanost z drugimi ...),
- **duhovno** (prostovoljstvo, pomoč drugim, meditacija, molitev ...).

Življenje je preplet lepega in manj lepega

Nemogoče je odstraniti vse, kar nas obremenjuje in nam jemlje energijo. A s tem se lahko naučimo učinkoviteje soočati tako, da skrbimo zase in smo s tem bolj pripravljeni na izzive, ki jih pred nas postavlja življenje. Vsak dan lahko pozornost usmerimo nase in se vprašamo: Kaj potrebujem zdaj? Kako lahko v tem trenutku poskrbim zase? Tako je večja verjetnost, da bomo sprejeli odločitev, s katero bomo poskrbeli za svoje duševno in telesno zdravje.

Tudi Talumov strateški cilj je ohranjati dolgoročno psihofizično kondicijo zaposlenih, zato zaposlenim nudimo številne aktivnosti za zdravje, ki so na voljo brezplačno.

ZDRAVOTALUM

Aktivnosti za zdravje

Več informacij
o aktualnih aktivnostih
v Kadrovski službi,
na intranetu, infotabliah
in oglasnih deskah.

LASTNA SKRB + TALUM = ZDRAVJE

- plavanje v Termah Ptuj
- fitnes
- rekreacija v telovadnici (Hajdina, Kidričevo)
- vodena vadba (BeeFit, Center Aerobike)
- anonimno telefonsko svetovanje (080 17 18)
in e-svetovanje (<http://portal.naprej.eu>)
- cepljenje proti klopnemu meningoencefalitisu in sezonski gripi
- program Nazaj na konja (nova skupina se bo oblikovala v marcu)
- aktivnosti za otroke - Rišemo in pišemo
- Talumov dan za zdravje

POVEJ NA GLAS

Nepozabni utrinki pod **pustno masko**

ALEKSANDRA JELUŠIČ, FOTO: STANKO KOZEL

Miran Šalamun

Že od zgodnje mladosti mi čas pusta veliko pomeni. Do danes sem imel priložnost srečati različne pustne maske in šege, a prav nobena se me ni tako dotaknila kot ravno korant oziroma kurent. Mogoče je k temu pripomogel kraj, v katerem živim, in tudi sorodniki, ki vsi po vrsti ohranjajo običaj kurentovanja. Verjamem, da ima vsaka skupina korantov svoj značilni slog obnašanja, druženja, nastopanja, medsebojnega komuniciranja in tudi humorja. V naši skupini večkrat uporabimo zbadljiv in humoren stavek: »Kaj pa še ti veš o ..., če pa si mali, veliki, plastični, počeni, pehač, stari, utrujeni, kraguljčki ...?« Ta stavek se nanaša na nas same, korante. Vse našteje besede in še katera bi se našla, uporabljene v pravem trenutku in prostoru, so povod za dobro voljo in obilo smeha. Težko je opisati, to izkušnjo je treba preprosto doživeti. Ko namreč enkrat doživiš kurentovanje – ta občutek pripadnosti neki skupini, vse to ostane v tebi, in ko je pusta konec, ti je žal, da pust praznujemo le enkrat na leto.

mag. Vlasta Stojak

Kot rojena Ptujčanka s pustom in kurenti živim že od otroštva. Brez kurentov si tega časa ne znam predstavljati. So izjemen lik, ki me prevzame s svojo mistiko, mogočno pojavo, zvonci in plesom. V času službovanja na ptujski občini smo si ženske priskrbele kostume grajskih gospa in tako pričakale goste, ki so prihajali na ogled povorke iz vseh koncev Slovenije in iz tujine. Vzdušje v mestni hiši je bilo odlično. V času povorke sem imela čast, da sem lahko kurentom, ki so v povorki plesali pred mestno hišo, privezovala robce na njihovo opravo. Stati v množici več sto kurentov, se z njimi družiti, vezati robčke, plesati in pogledati v oči tej maski, ob glušljivem zvoku tolikih zvoncev, je bilo zame nepozabno doživetje. Še danes me prevzamejo, veselim se jih vsako leto znova.

Sabina Vogrinec

No, pa smo spet v najbolj norčavem mesecu v letu. Zame je ta mesec poseben tudi zaradi tega, ker sovпада s praznovanjem mojega rojstnega dne. Če torej k rojstnemu dnevju dodaš še »fašenk«, je to zagotovilo za popolno zabavo. Odraščala sem v občini Markovci, kjer se v tem času vedno veliko dogaja. Ljudje se maskiramo, je pa to tudi čas druženja in zabave, zato ga vse leto nestrpnost pričakujemo. Vaščani tudi sodelujemo v tradicionalni pustni povorki in se ob koncu udeležimo še večernega rajanja v karnevalski dvorani. Tudi v službi ne pozabimo na ta norčavi čas, saj se vsako leto na pustni torek maskiramo in si na koncu, kot se spodobi, privoščimo slasten krof.

Klavdija Fleisman

S sodelavkami iz PE Ulitki gremo letos že desetič zapored v šotor v Lancovo vas. To je za nas postal že tradicionalen dogodek, ko se našemimo, poveselimo, plešemo in uživamo. S tem ustvarjamo nova trdna prijateljstva, nova sodelovanja in nepozabne spomine, ki se jih bomo še dolgo spominjale.

V časopisu Aluminij smo letos uvedli novo rubriko, v kateri vas bomo vsakič izzvali z novo temo. Tokratna tema je pusto- vanje oziroma najbolj nepozabni utrinki, ki ste jih doživeli pod pust- no masko. Naši sodelavci so zbrali pogum in povedali na glas ...

AKTIV KRVODAJALCEV TALUM

HVALA VAM!

Ko nas potrebujejo, pomagamo

MARJETKA LEDINEK

Občni zbor aktiva krvodajalcev

Krvodajalce aktiva vabimo na občni zbor, ki bo **v petek, 22. februarja 2019**, v Bowling centru na Ptuju, Rogozniška 14, ob 15.30. **Prijave sprejemamo do 20. februarja 2019** na GSM 070 632 332 (ga. Marjetka Ledinek). Prijavnina je 5 evrov.

Krvodajalska akcija

Krvodajalska akcija v februarju bo v torek, 26., in četrtek, 28. februarja 2019, med 7. in 11. uro na transfuzijskem oddelku ptujske bolnišnice oziroma vsak torek in četrtek v mesecu.

Zahvala

Zahvaljujem se vsem krvodajalcem za njihovo nesebično pomoč sočloveku. Zahvala velja tudi vsem našim donatorjem, vodstvu družbe Talum, Konferenci SKEI Kidričevo, direktorju družbe Silkem Janezu Bedraču, direktorici družbe Pralisk Sandri Krnjič, ki nas podpirajo in nam omogočajo, da lahko nemoteno opravljamo svoje aktivnosti. Hvala tudi drugim sodelavcem, ki nam pomagata, da lahko opravljamo svoje poslanstvo. V prihodnosti želimo še povečati naš kolektiv, zato prosimo vse sodelavce, da spodbudite še druge, da se nam pridružijo. Krvodajalstvo je namreč poslanstvo, ki nas polni z radostjo in življenjsko energijo.

V prihajajočem letu si obetamo vsaj dva naziva vitez krvodajalstva za stokrat darovano kri.

Kot vsako leto v januarju sem tudi letos z veseljem naredila »inventuro« odzvemov krvi v lanskem letu. Aktiv krvodajalcev je bil v preteklem letu zelo uspešen, saj se mu je pridružil kar 21 novih krvodajalcev.

DAROVANJE
IMAJO V KRVI

Število krvodajalcev:

- leta 2017 311
- leta 2018 333
- aktivnih 240
- neaktivnih 93

Vzroki za neaktivnost so različni. Eden izmed njih je tudi to, da so na oddelku za transfuzijo poostriili pogoje za darovanje krvi.

Od 240 aktivnih krvodajalcev je:

- 22 krvodajalcev kri darovalo štirikrat letno
- 67 krvodajalcev kri darovalo trikrat letno
- 74 krvodajalcev kri darovalo dvakrat letno
- 77 krvodajalcev kri darovalo enkrat letno

TABELA:

Odzemi v letih 2017
in 2018, po mesecih

MESEC	2017	2018
JAN	34	38
FEB	29	32
MAR	61	49
APR	45	73
MAJ	41	28
JUN	47	34
JUL	33	38
AVG	48	55
SEP	42	42
OKT	39	34
NOV	35	39
DEC	60	56
SKUPAJ	514	518

Zahvale

Ob boleči izgubi našega dragega očeta

Adolfa Hertiša

iz Kungote 63 pri Ptuju, Kidričevo, upokojenca Taluma,

se iskreno zahvaljujemo sindikatu SKEI Talum za darovano cvetje in odigrano žalostinko ter vsem, ki ste ga pospremili na njegovi zadnji poti, darovali cvetje, sv. maše in sveče. Hvala vsem.

Vsi njegovi

Ob izgubi našega dragega očeta, moža, brata, dedka in svaka

Janka Maleka

iz Lancove vasi 62, Videm pri Ptuju, upokojenca Taluma,

se iskreno zahvaljujemo sindikatu družbe Talum za darovane sveče in odigrano žalostinko ter vsem, ki ste ga pospremili na njegovi zadnji poti ter darovali cvetje in sveče. Vsem še enkrat hvala!

Njegovi najdražji

GREGOR JURKO

Foto: Arhiv

KOLUMNA

Kako preživeti 2019?

Če morda niste vedeli: podobno kot lani in predlani nas tudi letos čaka konec sveta. Če je bilo v Bibliji in kasneje še v časopisu, potem bo že res. Na tem mestu ni pomembno, ali se bo to zgodilo letos ali drugo leto, enkrat se gotovo bo in takrat smo na vrsti mi, talumovci, da se dvignemo iz pepela kot feniks v svetlo prihodnost. Na to se pripravljamo že od leta 1954.

In zakaj smo tako sveto prepričani, da bo uspelo ravno nam, da preživimo vesoljni potop, udarec meteorita, napad zombijev, desno oblast, konkreten vulkanski izbruh, ekspresno taljenje ledu ali to, da nas zapeče naša najsvetlejša in najtoplejša zvezda? Kaj pa, če jutri sonce preprosto ne bo več vzšlo? Kaj, če bo Dravsko polje spet morsko dno postalo? Kaj, če nam ukinejo gravitacijo? Kaj, če nam zaprejo toplo vodo? Kaj, če nam podražijo elektriko? Kaj, če nas napadejo klopi? Kaj, če bo šel ves svet nazaj na jeklo? Kaj, če naš časopis Aluminij res ne bo več izšel vsak mesec? Ni problema, mi smo pripravljani na vse.

Tisti z nižjo matično številko se verjetno še spomnijo šolanja, ki ga je organizirala civilna zaščita, in nasvetov, ki so jih takrat delili, da bi se narod ubranil vseh zunanjih nevarnosti. Čista pitna voda? Ni problema, imamo mi svoje vrtine, še izmeriti znamo, ali je z njo vse v redu. Zaloge hrane za več dni? Prav tako lahko obkljukamo, pri petih malicah vedno kaj ostane. Vdor v informacijski sistem? Ni težav, imamo več vzporednih sistemov, ki jih znamo samo mi račno povezati. Te kode ne more razvozlati nihče. Bo treba pobegniti na drug planet? Ni težav, imamo mi Raketo v garaži, zvedavi otroci so nam vse načrte narisali, da lahko odrinemo v boljši, lepši svet, kjer bo vse iz aluminija. Puzzle, vrči za vodo, posoda, ure, ležalniki, vse bo v srebrni barvi. Janko in Metka se lahko kar skrijeta s tisto svojo hišico iz čokolade, marcipana in medenjakov. Naša bo v celoti aluminijasta. Kaj pa, če nas razmeče po vesolju? Ni problema, vse bomo našli, vsi smo čipirani, tudi Vargas-Alu ni še nihče pobegnil. Virusi in bakterije? Ni težav, vsi so cepljeni, roke vedno umite, obenem si vsak da rako pred usta, ko kašlja, sami kulturni ljudje. Kaj pa, če bo treba bežati? Prav tako ni problema, vsi so vitki, hodijo na fitnes, v savno, plavajo, se zdravo prehranjujejo, nekih priboljškov si nihče ne privoščijo, vsi ohranjajo linijo. In če bo treba delati v izrednih razmerah, pod pritiskom? Ni problema, smo navajeni, glinica, elektrika, valutna nihanja, reorganizacije, razpad države, osamosvojitve, skrajšan delovnik, vse smo dali skozi, pa bomo tudi takšne malenkosti, kot je konec sveta.

In če gredo vsi zgoraj omenjeni plani po gobe in se vseeno znajdemo pred Petrom, vratarjem? Kdo bo lahko sedel na Gospodovo desnico in komu bo vrače do večnosti? Da, uganili ste, tudi v tem primeru imamo rešitev, back-up plan, da duša naše biti ne bo za vekomaj pogubljena. Veliko narodov in veliko verstev je iskalo vstopnico za rajsko vrata, a le mi smo našli vseh deset ključev: odprtost, sodelovanje, ustvarjalnost, podjetnost, skrbnost, odgovornost, znanje, odličnost, vzrajnost in zavzetost. Lahko bi dodali še enajsto zapoved: ne želi si svojega bližnjega žene. To smo dodali gratis, da se preveč ne pomeša naša plemenita kri, nenazadnje smo skoraj vsi krvodajalci. Pojdite v miru, sprustite se, upajte si, prihodnost bo vedno negotova.

Ob boleči izgubi našega dragega moža, očeta, dedka, pradedka in tasta

Antona Malingerja

iz Lancove vasi 69, upokojenca Taluma,

se iskreno zahvaljujemo sindikatu Skei Talum za darovane sveče in odigrano žalostinko. Hvala tudi vsem, ki ste ga pospremili na njegovi zadnji poti ter darovali cvetje in sveče.

Vsi njegovi

Ob boleči izgubi naše drage mame, babice in prababice

Terezije Žnidar

iz Njiverc, cesta na Hajdino 20, Kidričevo, upokojenke Taluma,

se iskreno zahvaljujemo družbi Talum in sindikatu za darovano cvetje in sveče, članom PGD Talum in godbeniku za odigrano melodijo slovesa. Hvala vsem za izrečene besede tolažbe, za darovano cvetje in sveče ter vsem, ki ste jo pospremili na njeni zadnji poti. Hvala vsem.

Sin in hčerka z družinama

SESTAVIL: JANKO ŠEGULA	NAVDUŠENO PLOSKANJE	SLIKA PABLA PICASSA	ELEKTRO-CENTRALA	PREDMET POGOVORA	SLOVENSKI TV REALIZATOR	STROKOVNJAK V KEMLI	POHABA, POHLJENJE ITALJANSKA DEŽELA, VENETO	LOBANJSKI SVOD AMERIŠKI TENISAČ SAMPRAS	PTICA PEVKA, PODOBNA VRANI	ORGANIZEM, KI ZA ŽVLJENJE NE POTREBUJE KISIKA	MODRA MISEL: LATINSKI PREGOVOR	EMIL ZATOPEK	SREDIŠČE LIVANJSKEGA POLJA V BOSNI	SLOVENSKI TV NOVINAR (BOŠTJAN)
OŽEMEK														
ČEBELARI, KI ČEBELARI Z VELIKIM ŠTEVILOM PANJEV														
VETROMER														
RUSKI NOGOMETNI KLUB IZ MOSKVE						RAZLIČICA IMENA INES KRAVICA, ICIKA								
NAGLAS, POUKAREK				AMERIŠKI GLASBENIK TURNER ENICA, ENOJKA										
OVČJI SAMEC, OVEN						GLAS ČRJKKA ALI MURNJA								
UGODEN POLOŽAJ TELESA V JOGI						MAVRAH (NAREČ.) VRATA, DURI (ZASTAR.)								
 HRVAŠKI OTOK SLOVENSKA PEVKA DRAŠČEK						PREBIVALKA DJEKŠ KRAJ V SLOVENSKIH GORICAH								
SLOVENSKA IGRALKA (1971)														
PASJA HIŠICA				HELJ MAJHEN JEZ, PREGRADA			ALENKA PINTERIČ AVSTRLSKA TISKOVNA AGENCIJA							
ŠPELA ARH			IZRAZITA VZPETINA VILI RESNIK					STENSKI OMET (STAR.) OLIVER HARDY						
CORMAC MCCARTHY (ROMAN, 1985)														
NAJVEČJA ARTERIJA						V PETO RANLJIV GRŠKI JUNAK								

SLOVARČEK: CSKA - ruski nogometni klub iz Moskve, FOSFAT - sol fosforne kisline, INOZIN - kristalna snov v mišicah, KALOTA - lobanjski svod, MAHARANI - žena maharadže, OMAST - stenski omet (star.), PIŠČALAR - ptica pevka, podobna vrani.

POČITNIŠKE KAPACITETE

Nerezine, Červar in Štuhčev dom

**Razpisani termini letovanja v
glavni sezoni 2019 v Nerezinah in Červarju:**

17. junij – 24. junij

24. junij – 1. julij

1. julij – 8. julij

8. julij – 15. julij

15. juli – 22. julij

22. julij – 29. julij

29. julij – 5. avgust

5. avgust – 12. avgust

12. avgust – 19. avgust

19. avgust – 26. avgust

26. avgust – 2. september

2. september – 9. september

Rok prijave: od 18. februarja do 10. marca 2019

Prijavnica za letovanje je dosegljiva na intranetu, v tajništvih in v Aluminij novicah.